

EGYENLŐSÉG

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Budapest, V., Józseftér 10.,
hová minden küldemény
intézendő.

Zsidó felekezeti és társadalmi hetilap.

SZERKESZTI:

SZABOLCSI MIKSA.

Előfizetési feltételek:
Egész évre házhoz küldve.. 8 frt
Fél évre..... 4 „
Negyedévre..... 2 „
Az »IFJUSÁG«-gal együtt
évente két forinttal drágább.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Tartalom:

A legjobb világ. Irta: Dr. Silberstein Adolf. — A kereső.
Irta: Gerő Ödön. — A dunántúli rabbi-egyesület. Irta: Dr.
Löwy Ferencz. — Juda Halévi cziondalaiból. (Vers.) Fordi-
totta: Makai Emil. — Gyöngyszemek a talmudból és midras-
ból. — Irta: Szabolcsi Miksa. — Zsidó fényűzés. (Dr.
Jellinek Adolf könyvéből.) — Zsidó iskolák. — Hírek. —
Pályázatok. — Hirdetések.

Naptár:

Vasárnap (1898. július 24.) 5658 Áb hó 5-ike. Hétfő 6-ika.
Kedd 7-ike. Szerda 8-ika. Este beköszönt Tiseó-beóv
gyász- és bőjnapja. Az imaházakban fölolvassák Jeremiás
siralma (Écho). Csütörtök 9-ike. Tiseó-beóv napja.
Péntek 10-ike. Szombat Sabosz-nachamu (vigasztaló szom-
bat) 11-ike. (Heti szidra: Va-Eszchannan. Mózes V. könyve 3.
fejezete 23. versétől a 7. fejezet 12. verséig.) Haftora: Nach-
amu nachamu (aszombat innen vette a nevét) ammi jómár
Elóhéchem. Jezsáias 40. fejezete kezdetétől a 27. versig.

A legjobb világ.

Miért, miért nem, egyszer csak felszólaltam, hogy hitfelekezetem papjai ihlessék magokat az ősi szellemmel, mely Hóreb tetejéről, a tövisbokorból, Midian pusztaságaiból ömlött szét. Papjaink arra tanítottak meg, hogy erre nincs szükség, mert ők ugy is teljesítik kötelességeiket. Azután arról beszéltünk, hogy a vallási közöny terjeszkedik megint a világban, vissza kell térni istenhez. Erre egy minden irányban tiszteletre méltó, tudós és éleseszű laikus arra tanított, hogy nincs vallási közöny és nem kell visszatérés a valláshoz, hogy a vallásnak semmi szüksége a megifjodásra, megmélyedésre. *Egyszóval, a világok legjobbjában élünk.*

Ez csakugyan megnyugtató. Pap, laikus, egyaránt meg van elégedve az uralkodó állapotokkal. Csak némi-nemű hóbortos író, csapongó költő, szobatudós, képzelgő, az életet nem ismerő malkontens veri fel a megelégedett világot mennyei nyugalmából, édes szendergéséből.

Ismerjük régen ezt a dalt, a szövegét és a szerzőit. Minden forradalom, minden kataklyma előtt zengtek a tücskök az örök béke és egyformaság himnuszát. Belzázár király még javában bort is ivott és éltette Bált, mielőtt Isten mennykövei palotáját lángba borították, hogy az évszázadok szeme megkáprázott bele. És így ment ez évig, mint a zsidó allegoria oly egyszerűen és gyönyörűen elzengi, hogy az ártatlan, gyengéd gödölyét megette a kutya, ezt agyonütötte a bot, ezt megegette a tűz, ezt elnyelte a víz, ezt megitta valami szörnyeteg, a szörnyeteket megölte a halál, a halált megölte a végtelen hatalmú jó isten.

Ezek a régi zsidók — mily bölcsészek voltak. Hegel és Herder, Darwin és Taine 48 kötetének kivonata benn van abban a kis népdalban, a Chad-Gadjában, mely többet mond, mint ezer prédikáció sablonos, ihletnélküli papok ajkairól.

Tehát mi, mint konzervatív, az ósrégi szellemhez visszatérő zsidók, bátrak vagyunk a kis, kétgarasos gyöngéd gödölye dalát, Dr. Löw Tivadar barátunk ellen csatába vinni, ki annyira meg van elégedve hitfelekeztünk mai vallásos és erkölcsi állapotjával. Hát bizony, a mikor a gödölye még élt, nagyon dicsérték azt a gyenge szelid kort, a hol mindenki oly könnyen kapta a jó eledelt. Kellott ennél jobb kor. Arany kor; senki-nek sem volt bántalma, nőtt a bársony fű és hizlalta Isten teremtményeit. De a gödölye túlfalta magát, ellustult, a »legjobb világ« lassankint rosra fordult.

Mi a manó? Ezt a szelid, legjobb gödölyét fölfalta a kutya? Hol volt eddig ez a kutya? Hogy jött isten világába ez a nagyfogú állat, a farkasnak a kis-öcsece? Ki hívta őt? Mi szükség volt reá? És egyszerre csak fölfalja, a szelid, szép, jámbornál jámborabb kis gödölyét.

De hát lassankint a kutyanak is képződött az udvara. Jöttek a tudósok, bölcsek, írók, költők, sőt még a papok is és bizonyították, hogy a gödölyének el kellett pusztulnia, mert az egész világ elgödölyésedett, elpuhult volna és istennek vitézek kellene. Nem kell gödölyeuralom, csak a kutyarégime legillőbb a föld kutyaviszonyaihoz. És végre dogmává vált a kutyarégime és jaj annak, a ki kétségbe vonta volna, hogy a legjobb világban élünk, miután a kutya uralkodik, hűséges, ragaszkodó, éber, bátor, őrzi nyáját és biztosságot szerez

országának, attól a csekélységtől eltekintve, hogy az erőseket kimarja és mindig a jó falatokat választja ki. Még jó falatja se lenne?

A ki ezt nekem el nem hiszi és szobatudósnak tart, ki sohasem járt még a kutyák között, az vegyen le egy poros könyvet a bibliotékájából. Olvassa újra a pogány Tacitust és tanulja meg ettől a komoly római-tól, ki bennünket, zsidókat, számárimádóknak bélyegzett, hogy Rómában kétféle kutya élt, az egyik, mely marta és szipolyozta a népet, a másik, mely hason mászott a hatalmasabb előtt. A Chadgadja még a rövidszavu Tacitusnál is lapidárisabb.

Addig dicsérték a kutyarégimet, míg eljött a bot ideje. Ezt az időt körülbelül magunk is ismerjük még gyermekkori emlékezeteinkből. Hogy akkor is léteztek ennek a szimbolumnak botra való magasztalói, eléggé ismeretes. Talán még ma is él egy és más ily emberi állat. Akkor is azt hitték, hogy a bot a legnagyobb hatalom a világon és hogy a szent szövetség botja alatt virul a világok legjobbika.

És ime, a Chadgadja kis dalocskája erre a hatalmas, rabszolgacsinaló botra rászabadítja a tüzet, a forradalmat. A bot hamuvá, porrá, semmivé ég. Mintha nem is létezett volna. Megjött az általános szabadság. De a Chadgadja igazságos és bölcs. A tűz erős volt, a tüzet ki nem állja az emberiség, és anarchia fejlődik. Elöntötte hát a víz, a tisztító, új világot szülő vizözön. A káosz visszatér és a pusztulás, a megsemmisülés, a halál uralkodnak. A halál uralma, borzasztó gondolat! Emberi ész, szorgalom, iparkodás, tűz, víz, halál áldozatai. A *Semmiség* uralkodása, az *Élet elenyészése!*

Kis Chadgadja-ének, a szelid, kis, gyöngye, vidám báránka éneke, hogy tudtál egyszerre oly borzasztó, oly fönséges, oly rémitő lenni. Nem, te nem büntethetsz bennünket annyira. Ne oltsd ki világunkat!

De hiszen te nem is akartál sehogy sem ijeszteni bennünket. Te nem a halálról, te a halál *angyaláról* beszéltél. A halál *angyal!* Tehát *jótevő!* Lám, lám, mi már ellejtettük a halál ősrégi zsidó értelmét, mi, mint mai zsidók, azt sem tudjuk, hogy a halál jót akar, jót tesz velünk*, nem pusztít, hanem újat teremt. Lám, lám a kis Chadgadja újra élteti a báránkát, mert azt mondja végül, hogy az Uristen a halál angyalát is legyőzte, a mi könnyű volt, mert a halál is csak az ő angyala, az ő küldöttje volt.

Mikor dr. Löw Tivadar barátom uramnak, a dicsőült magyar főállamügyész-helyettes, dr. Löw

* Igazán érdekes, hogy egyike a legmodernebb philosophusainknak eme fölfogása mennyire összevág a több, mint másfél ezer éves talmud egyik helyével, mely így hangzik: Rabbi Meir *tób mód* (nagyon jó; azaz összefüggésben »és látta isten, hogy mindent, a mit teremtett, *nagyon jó*) helyett azt olvasta, hogy *tób mót* (jó a halál; összefüggésben: és látta isten, hogy mindennek között, a mit teremtett, *legjobb a halál*.) A halál, az enyészet csak az egyénre nézve rossz, az összeségre nézve a legnagyobb jó, a mennyiben nála nélkül virágzás, ujhodás, fölfrissülés, jövő nem képzelhető.

Tóbiás benső barátom testvérének támadását olvastam és azt láttam, hogy ő az elégültek és jóllakottak szempontjából, a fizetéképes morál pajzsának fedezete alatt támad meg engemet, ki »a papokat és laikusokat merem gáncsolni és magam még a templomba sem járok« — akkor az a kis zsidódal jutott eszembe, mely mindig fülemben zeng, akár Tacitust, akár Kantot olvasom, akár pedig a spanyolok és északamerikaiak embertelen harczeitől olvasok. Szegény spanyol bot, téged megéget a szabadság tüze. Tűz, vigyázz magadra, közeledben van az oceán!

Az alapos és talpraesett válasz után, melylyel Szabolcsi Miksa tisztelt barátom dr. Löw Tivadar nyílt levelére reflektált, csak ezeket tartottam szükségesnek megjegyezni.

Dr. Silberstein Adolf.

A kereső.

Micsoda modern bölcsesség szólal meg azokban a régi Gyöngyszemekben, miket e lapok tisztelt szerkesztője mutat be hétről-hétre. Az emberi ész nem fejlődött, csak a munkaköre tágult az idők járásával, szükségesek és lehetőségek változtával. S hogy a régi írástudóknak el kellett elmélkedniök egész környezetükön, s hogy oktatást várt tőlük az ő népük, a nagy könyveket bűvők a mindennapi élet köré lükték okoskodásaikat. Az ember lett a bölcsességük tárgya, a hétköznapiak, a dologtevés, a szenvedések, az örömök, az indulatok, az ösztönök embere. Az ember maga pedig nem változott, a lelkülete nem fejlődött, az a bölcselkedés tehát, a mely az ő mélységeit kutatta, mindig modern marad. Olvasom az emlékeit, s nem érzem a mult dohosságát. Talán azoknak a régi könyveknek a papirja sem sárgult meg talán meg sem fakultak a betűi. A gyöngyszem nem korhad, nem fonnyad, nem romlik, a bölcsesség örök marad, mint a hogy örök az ember. A fájdalom mindig fáj, s a boldogság mindig boldogít, csak az okok körében változnak az értékek, csak benne érvényesül a relativitás, csak a milieu hullámzik, de a nagy alanynak, az ember bölcsességének egyforma marad az energiája. Azok a régi írások ennek az energiának letétjei. Az örök modernség, a lelkület örök szükségességei nyilvánulnak bennük. Az ember hatalmas dokumentumait írta meg az a bölcsesség, a melyet idők járasa, viharok és fölindulás arra kényszerített, hogy az emberre vesse pillantását.

Hogy rombadólt a nagy templom, iskola került a helyébe, hogy szétzüllött a népe, nem a papja, hanem a tanítója elé járult. Annak a népnek, a mely maga az Istennek szolgálja, nem Isten szolgájára volt szüksége, hanem a nép nevelésére. Az utolsó pap még nem is mértföld-mutató a zsidóság történetében, hanem csak emlék. Az utolsó tanító sem mértföld-mutatója volna, hanem a sirja jelzője. A tanítók népe vagyunk, az iskola népe vagyunk, a kiknek romba dőlhetett a templomunk, de az oktatók körében megmaradt a hitünk. Hogy elolvassom azokat a gyöngyszemeket, a tanító bölcsességét üdvözlöm bennük, az emberek dolgát kutató mélységes

bölcséséget. Az ember tudománya az a nagy könyvtár, a melyet a vének megírtak, s a vének kutatnak. Az eleven, örök ember szóval belőle hozzám. Érzem forró lehetét, érzem a szenvedélyei melegét és összeszorul a szívem a szenvedéseim. Én vagyok benne és te, és mi mindannyian, a kik élünk és élünk és élni fogunk. Csudálattal hajlok meg az ember mestere, a tanító előtt, a ki őrt állt mellettünk keserves századokon, szenvedés-ezeréveken által.

Izraelnek nincsenek papjai, csak tanítói. A nagy rombadőlés után Isten háza helyett az ember háza lett a hit hajléka. A mindenség urának nincs szüksége külön szolgálókra, de nekünk szükségünk volt a mindenség bölcséire. Viharzó éjszakában a biztató világosságra. Hát ők voltak a világosság őrei, a tanítók, a népvezérek. Nem volt rangjuk, mert egyforma szolgálói vagyunk Istennek, csak az a feladatuk volt, hogy egyformák legyünk Istenben való hitünkben. Nem állottak fölöttünk, csak előttünk jártak. A hit útján, amely az erő útja, a vigasztalásé, az életbirásé. S hogy most megszólal dr. Silberstein Adolf nevében a kereső ember hangja, aki a tanítót reklamálja népének, mire való a vitatkozó harag? Mért a bizonyítgatás, hogy a keresőnek nincs igaza, ahelyett, hogy a tanító maga kelne kereső utra? Mindig igaza van annak, aki kevesli a tanítást. S a tanító ne erőlködjék, hogy ő eleget tett, hanem igyekezzék többet tenni. Az a kereső ember a história és filozófia világában tanult látni, ott, ahol leszűrődnek az emberiség történetének tanulságai. Megtanult finoman látni, az ő szemének a sejtés, az intenczió a segítői. Odaér a tekintete, ahol a kéznek nem akad megfogni valója. Hát az a kereső aggódva azt látja, hogy a pap kerül a tanító helyébe. A pap, akinek hivatala van; a tanító pedig, akinek hivatása van, letűnik régi helyéről. A tanító, a ki a hit iskoláját vezette, de építette is. És megdöbben a metamorphosistól, mert idegen elem beköszöntét rejti zsidó hitéletünkben.

Talán rosszul sejt, mert nagyon aggódik. De a história melléje szegődik és erősíti a sejtéseit. És mi is, akik annak az energiának titkait kutatjuk, amely hitünket megóvta, akik szintén keressük, hogy mi tartotta meg felekezetünket a vértenger viharai közepette: a tanítót látjuk a bástyán, a népvezért, a régi rabbit, aki nem akart pap lenni, mikor nincs másutt templomunk, csakis a lelkünkben. Aki az iskola falait rakta védőgátnak a tenger ellen, nem is kőből, hanem a nép lelkét megkapó bölcseségből. Mi is odaállunk az aggodalmas tudós mellé s vele együtt reklamáljuk a tanítót, a rabbit. Aki pedig azt mondja, hogy ne keressük, mert ő itt is, ott is látja, örüljön neki, hogy látja, de ne állja azok útját, akik másutt nem látják. A kereső ott keres, ahol elveszett valamije, ne magyarázzák azok neki, akiknek nem vészett el semmijük, hogy a keresés fölösleges dolog.

Gerő Ödön.

A dunántuli rabbi-egyesület.

1895 őszén, az új egyházpolitikai törvények életbe lépésekor történt az első nagyszabású kísérlet a magyar rabbikar egyesítésére.

Elég volt e nagyrabecsült lapok buzgólkodása mellett két lelkes dunántuli rabbi fölhívása, hogy a fővárosban mintegy 70 rabbi megjelenjen. Senki sem tudta előre, hogy mi is történik majd azon a gyűlésen, ha ugyan létre jön — hiszen maga a pesti izr. hitközség egyik rabbija, ki később a gyűléseken elnökölt, azelőtte való napon még azt sem tudta, hogy egyáltalán fog-e menni a gyűlésre — és mégis az egész országból összesereglettek a rabbik, mert szükségét érezték az egyesülésnek, az egyöntetű eljárásnak nem annyira a saját javukra, mint hűveik érdekében.

Akkortájt maga zsidóság nem jószemmel nézte e mozgalmat és sokan — risum teneatis amici — a papi hatalomról és annak káros hatásáról beszéltek. A jövő a rabbiknak adott igazat. Az 1895-ik évi rabbigyűlés határozatai sok kellemetlenségtől mentették meg az egyes hitközségeket és rabbikat és ama határozatok ma már mindenütt elfogadott direktivák.

Maga az egész gyűlés a legszebb biztosítékát mutatta az országos rabbi-egyesület életrevalóságának és éppen-séggel nem kicsinylendő momentum, hogy határozatait majdnem kivétel nélkül *egyhangúlag* hozta meg. Meg is alakult, azaz hogy csak megalakultnak nyilvánította magát az országos rabbi-egyesület, megválasztotta tisztikarát, alapszabálykészítő-bizottságot és — köd előttem, köd utánam — azóta se hire, se hamva.

Hogy miért nincs ma országos rabbi-egyesületünk, annak megmondható jónak látják mélységes hallgatással felelni kartársaiknak, kik egyhangu bizalommal tették kezükbe a megalakítandó egyesület sorsát.

Ugyanakkor azonban az egyes vidékek rabbijai külön értekezleteken elhatározták, hogy más egyesületek módjára még fiók-egyesületeket is alakítsanak. Az elvetett magból egy ki is kelt és tavaly megalakult a *dunántuli rabbi-egyesület*. Ismét bebizonyult a rabbi-egyesület szükségessége és a dunántuli rabbik szép számban jelentek meg Komáromban az *alakuló gyűlésre*, a meg nem jelentek pedig írásban jelentették be csatlakozásukat.

Az első gyűlés lefolyását és eredményét e becses lapok annak idején sokkal részletesebben tárgyalták, sem-hogy ez alkalommal ismertetésre szorulna és a nagyközönség könnyen meggyőződhetett, hogy nem annyira saját érdekeik, mint hitfelekezeti ügyek, első sorban pedig a hitoktatás kérdései foglalkoztatták a Komáromban egybegyűlt rabbikat. Mert mégis csak különös és szomorú tény az, hogy ahány hitközség, annyi a hitoktatási tanyterv! Egyik népiskolában pl. alig tanulnak valamit a Tóra eredeti szövegének fordításából, a másokban pedig fejezeteket tudnak könyv nélkül; egyikben csak Mózes I. könyvét fordítják egy éven át, másokban pedig szemelvényeket vesznek mind az öt könyvből. Némely középiskola felső osztályaiban vallásfilozófiát magyaráz a hitoktató, jóllehet az osztály többsége a Tóra fölötti áldást sem tudja, a héber olvasás titkát meg már rég elfejtette, más községben pedig ugyanazon osztályban a héber nyelvtant tanulják, de nem tudják, hogy ki volt Maimuni. Micsoda különös helyzet áll elő, ha a tanuló iskolát változtat úgy a tanuló, mint a hitoktatóra nézve ebből a vizsás állapotból!

Minthogy országos szervezetünk, fájdalom! nincsen és egyhamar valószínűleg nem is lesz, úgy ezen az anomálián segíteni első sorban a rabbik feladata, kik min-

nem ő maga föbbé, mert még a tartása, de még az arczszíne is megváltozik. Csak mások segítségével ne szorulj hát. Tedd hétköznapra szombatodat, azaz élj meg szerényen, elégedjél meg kevéssel, de az a kevés tied legyen.)

*

A bölc (ma azt mondanók: a pap), ki nem cselekszik azok szerint a tanok szerint, miket hirdet (tanítása tehát önmagára sincs hatással) annak a szava eső, mely — kösziklára hull.

*

— »Miért nem jöttél el Bé-Abédanba?« kérdezé a Caesar Rabbi Jesua ben Chananjáhtól. (Bé-Abédán disputációk helye lehetett, hová a római imperator a zsidó tudóst meghívta és ahol az máskor meg is jelenhetett.)

Rabbi Jésua felelt:

A hegyet hó borítja, a közellvők jó távolra esnek, a molnárok nem örülnek, minélfogva a kutya nem ugat, kettőből három lett és a házi békeszerző megrokkant. (Kép a tehetetlen öregkorról. A haj megfehéredett, a szem a közeli tárgyakat sem látja, a fogak kihullottak, minél fogva a beszéd is hiányos, a két lábhoz jött egy harmadik, a mankó és így tovább.)

*

Olyan sok ember állítja magáról, hogy boldog volt!

És milyen kicsiny ehez képest a boldog emberek száma!

És a jövőben mégis olyan sokan lesznek, kik boldogak voltak! —

Amiből az következik, hogy a legtöbb ember akkor ösmeri föl boldogságát, mikor már elvesztette.

*

Melyik mesemondó dicséri társa meséit? (A rivális ítéletére ne építs.)

*

Lesznek még dicsérői a mi időnknek is. Csak válják elébb multtá.

*

Ha létrára mászik a számár, ha szive lesz az uzsorásnak, ha borjut szül az öszvér: anyós és menny is békésen fognak összeférni egy és ugyanazon tető alatt.

*

Karna (egy bírónak a neve Jeruzsálemben) megvesztegette magát mind a két perlekedő féltől, aztán igazságos ítéletet hozott. Mikor erre a szinhedrion rájött, elmozdította állásától, még pedig a következő okokból: Karna, igaz, igazságosan ítél, de megcsalta a vesztett félt, kibem reményl támasztott, hogy ő lesz a nyertes és megrövidítette a nyertes félt, kinek vesztegető pénz nélkül is igazságot kellett szolgáltatnia.

Zsidó fényüzés.

<i>Juifs en pasques,</i>	Zsidók pészáchra,
<i>Mores en nopecs,</i>	Maurok lakzikra,
<i>Chretiens en plaidoyers,</i>	Keresztények perekre,
<i>Despendent leurs deniers.</i>	Pénzüket kiadják.

(Francia közmondás.)

E három szenvedélyre vonatkozó példaszó jó régi. Nemcsak nyelvezete vall erre, de tartalma is. A maurok uralma virágjában lehetett akkor Spanyolországban, mikor ez a példaszó szárnyra kezdett kelni. A zsidóknak, mohamedánusoknak és keresztényeknek egybevetése is olyan időre enged következtetni, melyben szerették a három főmonotheista vallást egymáshoz mérni, mikor a három gyűrű regéjét, mint a zsidóság, izlamizmus és kereszténység symbolumait a regényes nyelvek kolportálták és Juda Halévi, a költő a vallás alapján felépítette bölcsészeti művét a »Cusari«-t és a zsinagóga, az egyház meg a mecset magasan hordták fejüket. E példaszó a kereszties háboruk idejéből való, mikor az írók az irodalomnak legelütőbb fajaiban szembeállították egymással a zsidót, a keresztényt és mohamedánust.

Vajjon mi a jelentősége az első résznek, mely egyenesen a zsidókra czélez? Pészach ünnepén talán olyan nagy lábon élnek, avagy inyenczkednek, avagy akkor minden zsidó asztala lukullusi lakomák színhelye volna?

A zsidó konyha — már ezt csak meg kell vallani mindenkinek — éppenséggel nem tűri a fényüzést és legkevésbé a pészach ünnepén, mikor a »nyomor kenyere«, a »kugli«-nak nevezett ételben üli legnagyobb konyhai diadalát. A zsidókat a konyha egyszerűségével, mely beéri kevés háziállat húásával s a melynek csak kevés fajta borból eshetetett választása, tényleg mértékletességben nevelték és holmi 15—20 frtos kevert pezsgőbor a mi őseink előtt merő lehetetlenség lett volna. Csak a mióta az interkonfesszionális és internacionális konyha a modern zsidókhoz is utat talált, azóta veszett ki sok zsidó családnál a gastronomia egyszerűség.

Mivel az időtt, mikor a zsidót Franciaországban akár Pereznek, akár Françoisnak hitták — mert a zsidó az idegen nevet minden időben és akármely országban volt is, szerette —, a hagyományos zsidó gastronomiahoz még hű volt, a zsidó tűzhely bizony nem fejthetett ki valami világraszóló fényüzést. Mi hát a jelentősége ennek a mi francia példaszavunknak és hol van eredete? — Ha az igazi értelmét kutatjuk, akkor fel kell tételeznünk, hogy a zsidók, a mi az ételt, italt, edényt és felszerelést illeti, esztendőn által a legegyszerűbben és a legigénytelenebb háztartást vezették; de husvét ünnepén husban, borban és vakító fehér maczosban nem volt hiányosság és a legszegényebb lakásba is került szépen terített, görnyedő asztal, a miről minden zsidó közösségben gondoskodott a jobbmóduak jótékonyága. A pészachünnep és az év többi napjai közt való ezen különbségnek köszönheti ezen példaszó eredetét. És így inkább is a zsidó egész évre szóló mértékletességének bizonyossága. Egy régi francia kommentator azt a rendkívüli érdekes magyarázatot fűzi hozzá, hogy a zsidók pészachünnepén színes szalagokkal díszített keletlen kenyeret szoktak ajándékba küldeni *nemzsidó* ismerőseiknek.

Ez a szokás a legjobb magyarázata lehet azon arameus-héber mondatoknak, melyekkel pészach első estéjén a szédert megkezdik. Arameus nyelven ekkor minden éhezőt asztalhoz és minden szükségét látót ünnep-

lésre szólítanak. Az ünnepi vacsorában részvételre való meghívást nagyon komolyan értették és még Palesztinában honosították meg, a hol a nép általában arameus dialektusban beszélt. A mint e meghívásból kitetszik, a zsidót és nemzsidót egyaránt etették, itatták pészach estélyén, melynek ünneplését a felekezetnélküli jótékony-ság eme aktusával nyitották meg.

Ez arameus megnyitó- és meghívásforma lassankint elterjedt más országokban is, a hol zsidók laktak és megülték a pészachot és később megbővült a héber todatékkal, melyben a szentföldre való mielőbbi megtérés reménye van kifejezve. Nyilván ebből fejlődött a francia zsidóknak a jelen példaszóhoz fűzött kommentárban említett azon szokása, hogy pészachkor keresztény barátainak és ismerőseiknek küldtek ünnepi sütejtükből. Csodálatos! De a keresztények ma is izletesebbnek tartják a keletlen levélkenyeret, mint mi zsidók és én meg vagyok győződve a felől, hogy nem egy antiszemita a száját lehet bedugni maczoszszal, husvéti gombocczal és kuglival.

Szláv falusi gyerek koromból arra is emlékszem, hogy a föld népét pészach ünnepén keletlen kenyérral tisztelték meg és hogy ők azt ritka jó falat gyanánt fogadták. Tanácsosnak tartanám, ha ma is ragaszkodnánk az ósrégi szokáshoz husvét kezdetén mindig, a hol csak zsidó község akad, mindenütt a nemzsidó szegényeket megvendégnék, annál is inkább, mert a zsidó páska ünnepe sűrűn esik a nagyhét és a keresztény husvét idejére, a mikor az egyház szertartásai nem igen öregbitik a zsidókkal való testvéresülés szellemét.

Közmondásunk második része tulajdonképpen csak a maurok esküvőire vonatkozik, de a mennyiben a zsidókat kirekeszti, összehasonlításra nógat. A zsidók valóban olyan egyszerűek és takarékosak voltak-e a lakodalmi ünnepeiken s vajjon azok volnának-e még ma is? Válaszom nem lehet igenlő. Az igaz, hogy tornákat, versenyfutásokat és körjátékokat nem tudtak rendezni, mint a maurok; de fényezésben csakugyan nem esett és nem is esik náluk hiányosság, ha fiuk, vagy leányuk egybekel.

Sok községben, pl. Fürthön (Németország) a zsidóknak lakodalmaik alkalmával kifejtett pompájuk ellen rendeleteket adtak ki és a jelenben is van módunk tanulmányozni a zsidók házasságkötéseinek a sok mindenféle sallangot és czifrázkodást. Közepes módu menyasszonyok atlaszba öltözködnek, hatalmas virágcsokorral jelennek meg az eskető mennyezett alatt, aztán egyszerű ügynökök kurta esketési ünnepséget kérnek, hogy a legközelebbi gyorsvonattal elroboghassanak Svájcba vagy Olaszországba.

Hát még a szóbeli pompa, a mit az esketéseknél ki kell fejteni! A menyasszony szüleinek az esketési beszédek során a dicsőség fényében és pompás genealogiai értekezés kapcsán kell megjeleníteni, mintha bizony a gothai kalendárium számára kellenének az adatok; a menyasszonyt pedig szegről-végre buja keleti hasonlatok özönével muszáj dicsőíteni. Ha vörös az istenadta, akkor az Énekek Énekének kedves Sulamitjához kell hasonlítani, a ki mint a hajnal bibora a felhők foszlányos kódéből kiválik; ha zöldbe játszik a halványsága, akkor a megszólalásig Eszter királynőre üt, ha lemuzsikál néhány Strauss-valszeret, avagy eltrilláz néhány dalocskát, akkor Dávid király egyik oldalágának egyenes ivadéka. És ha még hozzá a menyasszony családjának van valami rokona, cousinja, a ki börzén felcserepedett, isten irtalmazzon a szónoknak, ha nem elég művész hozzá, hogy a családnak e büszkeségét bele szője-fonja beszé-

débe, avagy legalább is valami bibliai reminiscenciával meg nem emlékszik róla, például avval, hogy Loth az Ábrahám unokaöccse, vagy Laban Izsáknak cousinja volt. Fényezés az egybekelés előtt, luxus esketéskor és pompa a lakodalom után!

Francia példabeszédünk harmadik része a keresztények perlekedő természetét ostorozza, melyet a régi francia kommentator a következő szavakkal jellemez: . . . Mindig is azt tapasztalták, hogy a keresztények nagyon szeretik a perlekedést. Soha semmiféle vallásnak nem volt annyi jogtudósa, több bírāja és több praktikás embere, mint a kereszténynek: ez az oka annak, hogy azok, kik a mi időnkben a jogi hivataloskodás ruháit viselik, rendszerint gazdagok és hatalmasok. A perek a keresztények között azoknak nyakassága folytán, akik azokat viszik, soha véget nem érnek, úgy, hogy Franciaországban olyan perekről is tudnak beszélni, a melyek száz évig is elhuzódtak.

A közmondásnak ezen harmadik, a keresztényeket illető részével a zsidók örvendetes és dicsérendő ellentétet képeznek. Nem mintha merő békesség volna valamennyiök és nem akadnának köztük Koráchok; nem! Ugy magunk között modern jogoskodók és veszekedő természetűek vagyunk és egyformán okosoknak és egyenjogúknak tartjuk magunkat. De a hosszú perek mindig lehetetlenek voltak a zsidók között, míg saját jogszolgáltatásuk volt, a zsidó jog volt mérvadó és a rabbik töltötték be a bírák szerepét.

Biz akkor még nem voltak fiskálisok, írásba foglalt beadványok, replikák, duplikák, nagy aktacsomók, sem expensnoták, sem fogások, melyekkel a pert a végtelenbe lehetett elnyújtani. Akkor rabbinikus jogtudósok hozták meg a bírói ítéleteket, érdemesek lelkiismeretességük, tudásuk és a jog és igazságszeretetük folytán. Ha valamikor egy talmud- és jogismerő tudós a zsidó jogtörténet nagy fejezetét megírja, ha az éleselműséget, mely a zsidójog fejlődésében megnyilatkozott, megvilágítja és a kiváló zsidó rabbinikus jogászokat, minők pl. Izsák ben Seset és Simeon Duran ismertetni fogja: akkor az nem csak a zsidó életnek egy fényes részét fogja elének állítani, hanem a jogtudomány annaleséhez is fontos adatokkal szolgál; akkor az antiszemita uraságok meg fogják tudni, hogy a brandenburgi választó fejedelem mondása előtt a zsidók közt réges-rég szájról-szájra járt: Még vannak bírák mindenütt, ahol a talmudnak érdemes tanítványai a személy tekintélye és végezésiek következményeinek félnék, vagy önző kiszámítása nélkül jogot szolgáltatnak. (Noch gibt es Richter überall, wo die ehrwürdigen Jünger des Talmud Recht sprechen, ohne Ansehen der Person und ohne die Folgen ihrer Verdicte fürchsam oder eigennützig zu berechnen.)

E két szó »din Torah,« vagyis a zsidó jog szerinti végezés és ítélet, az egész középkoron át a zsidóság dicsőségének hirdetője, mely a perlekedő feleket a rabbinikus bírák ítélezéseivel szemben a legmélyebb tiszteltetre készíti és fedezi a zsidót a példaszó gúnyja ellenében, mely csúfot üz a keresztény perekből, a keresztény ügyvédekéből és a keresztény kamarai és bírodalmi törvényszékekből.

A zsidó jogkönyvet később »chosen hamispot«-nak nevezték. Ezen elnevezés a főpapokra, az Urimra és Tumimra emlékeztet, csillogó szín pompás és értékes drágakövekre. A zsidó jogszolgáltatás a középkorban az ő ügyrendjének gyorsaságával, eljárásainak

olcsóságával, jogtudóinak önzetlenségével, a ghetto-beli zsidóknak főpapi ékessége. A tisztelt olvasók engedjék meg nekem, hogy azon örömteli emlékezésnek adjak itt kifejezést, hogy ükapám Hirsch Broda szintén kitünő jogtudós volt és olyan hírnévnek örvendett, hogy magyar mágnások az ő jogi kérdéseiket az ő bírói széke elé vitték.

Oroszországban, amint nekem szavahihető emberek mondták, nem ritka eset, hogy nemzsidók perhorreskálják az orosz törvényt magyarázókat és bizalommal fordulnak a rabbikhoz, hogy pénzügyeikből keletkezett perekben azoktól nyerjenek ítéletet.

Zsidó iskolák.

III.

Vágújhely.

Ebben a felvidéki városban, a szláv nemzetiség lakta vidéken, tudvalevőleg, nyilvános reáliskolát tart fenn a hitközség, még pedig már 36 éve. A 4 osztályu iskola ma már — betöltött hivatásának elismeréséül — jelentékeny állami segínyt kap, úgy hogy tanárai az állami tanárokkal egyenlő fizetési rangfokozatban vannak. Ez a lefolyt tanév főeseménye, mely határkövet jelent a sokféle viszontagságon átment iskola életében. Most a szegény sorsu tanulónak a tandíj alól való mentesítése céljából alapot akarnak teremteni, de az ez irányban tett eddigi kísérletek eredménytelenek maradtak. Hazafias iskolai ünnepélyt 4-et tartottak, a tiz szobor ajándékozása, márczius 15-ike és a 48-as események félszázados események félszázados jubileuma és a koronázási évforduló alkalmából. Vallásos ünnepélyre csak a szombati ifjúsági istentiszteletek idején került sor.

Az iskola-év történetéből nevezetesebb esemény a tornacsarnok fölavatása, a »magyar gyakorló kör« életbe léptetése, melyet Erdődi Ármán dr. tanár vezet, továbbá Weisze József dr. halála, kinek arczképét és életrajzát is közli az értesítő.

Hirsch báróné 5000 frtot adományozott a reál- és polgári leányiskola javára s ezt az összeget a hitközség megfizette. A Weisze-egyesület 10 szegény tanulót téli és 3-at nyári ruhával is ellátott, ezenkívül a segélyző egyesület tankönyvekkel és taneszközökkel látta el a szegény tanulókat, némelyek ingyenes ételmezéséről is gondoskodtak, sőt a szegény tanulókat a hitközség elnöke Sonnenfeld Bernát a hosszabb kirándulásokra (Csejthe és Trencsén vára, Trencsén-Teplitz fürdő) is ellátta utiköltséggel.

Az izr. reáliskolába 148-an iratkoztak be. Közülök levizsgázott 147. Zsidó hitű 121 volt, 21 róm. kath. és 5 ág. ev. Anyanyelvre nézve magyar csak 15 volt, német 117 és tót 31. A tanulók közül 6 külállambeli volt.

A magyar nyelv tanítására hetenként 18 órát fordítottak, 2 órával többet az előirtnál. A végzett tananyagban a hittani rész részletesen van fölűntelve. A tanszerek, ifjúsági és tanári könyvtár szépen gyarapodtak.

A vágújhelyi magyar izr. középiskolai egyesület, melynek szép számmal vannak külföldi támogatói is, 5876 frt 36 kr. vagyonnal rendelkezik, amelyből 617 frt a folyó évi vagyon-szaporulat. A reáliskola segítő egyesületének 113 frt 95 kr. bevétele és 85 frt 95 kr. kiadása volt.

A reáliskolai szak-bizottság elnöke: Dr. Sonnenfeld Bernát. A reáliskola tagjai még: Altmann Jakab, Fűredi Lipót dr., Herzog Zsigmond és Steinitz Dávid urak.

A tanítást a következők végezték: Igazgató: Altmann Jakab. Tanárok: Domány Ármán, Erdődi Ármán, Szalai Mátyás, Vajsz Gyula. Hitoktatók: Erdélyszky Mihály, ág. hitv. evang. lelkész. Mandl Ármán dr. bölcsészettudor, okl. rabbi, Szamek Károly, r. kath. segédlelkész. Torna-tanító: Vajsz Gyula.

IV.

P é c s.

A lefolyt tanévben a pécsi hitközség elemi zsidó iskolájának 291 (164 fiu és 127 leány) növendéke volt, 19-czel kevesebb, mint az előző évben. Közülök egész tandíjat 106, felet 38, csak beiratási díjat 100 fizetett, a többi egészen tandíjmentesen tanult. Az iskolaszék és tantestület — más hasonló testületektől nagyobb részt eltérően, Pécsen nem csak a felekezeti iskola dolgával, hanem általában, amint kívánatos és helyes az egész hitoktatás dolgával foglalkozott, még pedig hozzátehetjük, nagyon lelkiismeretesen. Így a középiskolai ifjúság istentiszteletének rendezésére s ami országszerte égető kérdés, a tanítónőképzőbéli zsidó hitű növendékek hitoktatásának szabályozására nagy gondot fordítottak.

A tanítótestület 12 értekezletet tartott.

Ifjúsági ünnepély 4 volt, 3 hazafias jellegű, a király *nevenapja* és koronázási évfordulója, továbbá a 48-as törvények szentesítésének félszázados fordulója alkalmából, egy vallásos a chanuka-ünnep alkalmából.

A szegény gyermekek között 391 frt 26 krnyi értékű ingyen tankönyvet osztottak ki. A tápintézetben szegény tanulók ételmezésére 92 napon 1421 frt 89 krt költöttek, felruháztak továbbá 28 szegénysorsu leányt és 52 szegény fiut.

A tápintézet az idén 5-ik évét töltötte be s naponta 70—80 adag ételt adott. Vagyona 1575 frt 74 kr. Az iskola bevételei csak 4884 frt 90 kr-ra rugtak, míg kiadásai 11,541 frt 82 krt tettek ki, amiből 6655 frt 92 kr. a hitközség pénztárát terhelte.

Az értesítő részletes tantervet közöl s ebből a hitoktatási rész mintaszerűen és pedig nem csak az, mely a felekezeti iskolára vonatkozik, hanem az is, mely az összes helybeli tanintézetek zsidó vallástani anyagával ösmertet meg.

Más tanintézetekben a hitközség 465 növendéket részesített hitoktatásban, 297 fiu- és 158 leánytanulót (kir. főreál 192, kath. főgymn. 10, polgári leány 125, belvárosi községi fiu 29, leány 12, külvárosi népiskola 18, Ágostontéri népiskola 7, Várház-utcai népiskola 7, alsófoku kereskedelmi 39, ipariskola 23, zárda 3).

Az iskolaszék tagjai: Krausz Jenő dr. elnök, Porges Miksa dr. alelnök, Klingenberg Jakab jegyző, Perlis Ármán dr. főrabbi, Glass Herman gondnok, Kohn Mór, a tantestület képviselője, Kaufer Mór dr., Kaufer Jenő dr., Lenkei Lajos, Neumann Ignác, Naschitz Adolf, Reich Mór, Spitzer Lajos, Stein Henrik dr., Schwabach Zsigmond, Ullmann Károly.

A tanítás munkáját a következők végezték: Klingenberg J., igazgató, Hoch József, Kohn Mór, Löwy Anna, Strausz Henrik, Sasvári Béla, Sasvári Sarolta, Weisz Mór, Weisz Gábor, hitoktató, Ernster József, főkantor.

Előfizetési felhívás.

Tisztelt előfizetőinket, kiknek előfizetése július végén lejár, szintugy azokat, kiknek előfizetése már elébb járt le, tisztelettel kérjük, méltóztassanak előfizetéseiket megújítani, hogy a lap szétküldésében fennakadás ne történjék.

Előfizetési árak:

Egész évre	8 frt — kr.
Fél évre	4 » — »
Negyed évre	2 » — »

Papok, tanítók és községi hivatalnokoknak:

Egész évre	7 frt — kr.
Fél évre	3 » 50 »
Negyed évre	1 » 75 »

Ujonnan belépő előfizetőknek megküldjük lord Beaconsfieldnek (D'Israeli)

A MESSIÁS,

Breier Eduárd

Az ó-budai bachur

czimű, lapunkban megjelent regényeket és Philippsonnak lapunkban most folyó

„Eszterka”

czimű szomorujátékának eddig megjelent folytatásait.

Az „Eggenlőség”

szerkesztősége és kiadóhivatala
Budapest, Józseftér 10.

H i r e k.

— A dunántúli rabbi egyesület ezévi közgyűlését — melyről jelen számunkban külön cikk is szól — Székesfehérvárott fogja megtartani augusztus hó 23-ikán. A közgyűlés programja ez:

1. Elnöki jelentés.
2. A tisztviselők megválasztása.
3. A hitoktatás részletes tantervének megállapítása. Előadó: Dr. Bernstein Béla.
4. Irányelvek a bibliai és zsidó történet tanításánál. Előadó: Dr. Steinhertz Jakab.
5. Talmud értekezés Kidusin 66. a. tartja: Dr. Schnitzer Ármin.
5. Netáni indítványok, melyek augusztus 8-áig az elnökségnél benyújtandók.

A meghívót aláírták:

Dr. Klein Arnold
(veszprémi főrabbi),
jegyző.

Dr. Schnitzer Ármin
(komáromi főrabbi),
jegyző.

— Magyarosodnak az orthodoxok. Igaz örömmel regisztrálunk minden hírt, melyből az tűnik ki, hogy orthodox testvéreink szakítanak azzal az oktalan előítélettel, hogy a szószéken és a hitközségi életben csak német, vagy rontott német nyelv kedves az Ur előtt, holott nekünk, zsidóhitű magyaroknak, a szent nyelv mellett csak magyar hazánk nyelve lehet szent és

méltó arra, hogy templomainkba és felekezeti tanácstermekbe bevigyük, mint bevittük már az iskolába és a családba. Minél nagyobb körökben hódít ez a meggyőződés, annál közelebb jutunk egymáshoz. Mert akármit hirdetnek is bizonyos műfanatikuskok, orthodoxot és haladót nem választ el más, mint a magyar nyelv a zsinagógában és hitközségi életben.

A miskolczi, nyitrai és szécsényi orthodox községek után most a halasi következett, mely a héten magyarul szónokoló rabbit választott, dr. Spitzer személyében (a vágszeredi orth. rabbi fia) ki tanulmányait a berlini Hildesheimer szemináriumban végezte, de a ki azért pompásan szónokol magyarul.

Megrögzítésre méltó az is, hogy a hitközség csak olyan pályázókat hívott meg, kik jól tudnak magyarul, ilyenek voltak dr. Schück (a karczagi orthodox rabbi fia) és dr. Léwy Gusztáv (a sárbogárdi orth. rabbi fia.) Tehát mind a három orth. rabbi fia, mind a három jó magyar és mind a három akadémikus műveltségű. A magyarosodási proczesszust nem lehet ezután föntartani az orth. zsinagóga kapuja előtt sem és sem sokára a szentségek közé fogják számítani orthodox testvéreink is a magyar haza nyelvét. Még egynehány ily választás és be fogják látni a pozsonyi jesiván is, hogy legtöbb ideje, hogy Magyarországon állítsanak föl mévelt orthodox rabbikat kiképző iskolát, mert az mégis csak különös, hogy az orthodox hitközség, ha korszerű magyar rabbit akar, a berlini rabbiszemináriumhoz kell folyamodnia.

A halasi választást illetőleg utólag arról értesülünk, hogy a Schück-pártiak, kiknek kandidátusa csak 12 szavazattal maradt kisebbségben, megtámadják, de ez a megválasztottnak nem magyar hitszónok volta ellen fordul, mert dr. Schück szintén perfect magyar hitszónok és a derék halasi orthodoxok kezdettől fogva csak olyan rabbit akartak, ki Izrael igéjét magyar nyelven hirdeti a szószékről.

— Szegény zsidó papok segélyezésére a vallás-és közoktatásügyi miniszter 3500 frtot hocsajtott az izraeliták országos irodája rendelkezésére. A nevezett összeget a központi hivatal a napokban küldi szét a kisebb javadalmazásu és különben is segélyre szorult és ilyenért az irodához folyamodott rabbiknak.

— A nyitrai új zsidó iskola, mint bennünket Nyitráról értesitene, immár tető alatt áll, s a jövő hónapban az építés teljesen be lesz fejezve, ugy, hogy az új tanévben már az új hajlékban kezdődik a tanítás. Az iskola fölépítése 60.000 forintjába került a nyitrai zsidó hitközségnek. — Ugyancsak Nyitráról kapunk hírt arról, hogy az ottani Machzike Tóra-egylet és a zsidó hitközség között fönnálló és mindinkább kiélesedő viszálykodást az orth. közv. iroda elnökének, Lipschitz Lipótnak személyes közbenjárása mellett sikerült rendbehozni, minek folytán az egylet és a hitközség között a béke újból visszaállt. Örvendünk, hogy ez az orth. iroda elnökének sikerült, annál is inkább, mivel ezelőtt még mindig jobban elmérgesítette a dolgok menetét, ha a közvetítő iroda beleártotta magát valamely hitközség ügyébe.

— Az iskolai értesítők. Az iskolai értesítő arra jó, hogy értesitse az érdeklő külvilágot, a szakembereket és különösen a testvérintézeteket az iskolának tevékenységéről és ismertesse meg annak a működését. Nagyon természetes dolog, hogy az értesítő ezt a czélját csak ugy éri el, ha minél szélesebb körben lesz terjesztve. És épen a zsidó iskolákról szóló értesítőknél kell minél inkább ismereteseknek lenni, hogy lássa »a világ«, mi-képen a zsidó iskolák nem maradnak hátra, hanem tel-

jesítik kötelességüket úgy, a mint kell. Csak a napokban olvastunk a legnagyobb magyar tiszaparti városnak, Szegednek, ellenzéki ujságában az ottani zsidó iskoláról sok dicsérő szót és önérettel teszünk erről említést, bár — ha talán némi megbocsátható kis elfogultsággal — mi azt hisszük, ezek a dicsérő szavak az összes zsidó iskolákat illetik. Sokat lehetne a zsidó népiskoláról írni — úgymond a »Szegedi Napló« —, de az kevés szóval is összefoglalható: olyan az iskolájuk, mint az ily kitűnő vezetés mellett csak lehet. *Ég és föld a város községi iskolái és a zsidó iskola között.* A kik a zsidó népiskola vizsgáin jelen vannak, látják ott, hogy mindenki: előjáróság, pap, tanító vetélkedve, lelkesedéssel rajta van, hogy minél fényesebb eredményt mutassanak föl. A zsidó iskoláknál becézik, jól fizetik a tanítókat, a városi iskolánál mindent elkövetünk, hogy a tanítók lelkesedését lelobaszák, a törekvőket elkedvetlenítsek. Ezt a keserű panaszt ép a zsidó népiskolák vizsgáin hallottuk egyik községi tanítótól, kitől kérdeztük: miért nincs ilyen fényes eredmény a város iskoláinál? A vezetőségek tehát ne sajnálják a garast, hanem nyomassák ki az értesítőiket és küldjék szét minél számosabb példányokban. A zsidó iskoláknak nincs eltilkolni valójuk, nincs mit féltsenek a nyilvánosságra hozni. És küldjék meg különösen a testvérintézeteknek csereképen, hadd lelkesedjék egyik a másik példáján. Csakhogy ez a megküldés ne olyanformán történjék, mint azt az aradi zsidó iskola igazgatója panaszolja, ki értesítőjét több száz iskolának megküldte ugyan, de cserét csak tiztől kapott.

— **A zsidó tanítók magyar neve.** Mult héten írtunk róla, hogy minő hazafias dolog lenne az, ha a zsidó tanítók neveiket megmagyarosítanák. Czikkünknek váratlan eredménye lett. Egyik legelőkelőbb fővárosi napilap ugyanis — nyilván czikkünk betolyása alatt — előlegezte az orsz. izr. tanítóegyesületnek amaz akcióit, mely szerint a zsidó tanítók nevének megmagyarosítására széleskörű mozgalmat indított meg. Ez a hír aztán bejarta az egész országot és érthető meglepedést keltett. Örvendünk, hogy fölszólalásunk ilyen váratlan és gyors eredményre tett szert, csak az a kár, hogy az eredmény — előleg volt. Az orsz. izr. tanítóegyesület ugyanis eddig még ez ügyben nem indított mozgalmat.

— **Tanári áthelyezések.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter Lasz Samut, győri állami főreáliskolai rendes tanárt, e minőségben a budapesti I. ker. állami főgimnáziumhoz helyezte át. Lasz Samu áthelyezésével a győri zsidó hitközség egy régi, kipróbált munkását veszíti el és bármennyire is jól esik a győrieknek, hogy Lasz Samut e kitüntetés számba menő áthelyezés érte, távozását Győrött mégis nagyon fájlatják. Lasz tizenkét évig működött a győri főreáliskolánál mint tanár, ugyanannyi ideig volt tagja a győri és győrszigeti izr. hitközség iskolaszékének, hat évig kezelte a hitközség jótékonyági osztályának pénztárát, 8 évig volt a győrvárosi és megyei kiseddóvó-egylet alelnöke és a chevra kadisa képviselőtestületi tagja. Eme sokoldalúság mellett tanári működése terén aratta tevékenysége leggazdagabb gyümölcseit és mint a saját munkása is jó nevet vivott ki magának. — Egy másik vidéki zsidó tanárban is fölismerete Wlassics miniszter a tehetséget és adott neki ennél fogva szélesebb munkateret: Bartos Fülöpöt, a szegedi állami főreáliskola tanárát a budapesti kereskedelmi akadémia keleti tanfolyamához nevezte ki rendes tanárra a közoktatásügyi miniszter.

— **Jótékonyág.** Baró Rothschild Gusztáv a mult évben szerencsétlenül járt Leonino bárónő emlékére nagy-

szabásu alapítványt tett. Az alapítvány kamataiból 20 öreg ember évenként 600 franknyi évjárulékot kap. — A sziléziai Neustadt városban Fränkel kereskedelmi tanácsos 100.000 márkát adományozott azzal, hogy ebből valamely jótékony célra szánt alapítványt létesítsen a város. — Lembergben Horvitz Sámuel, az ottani zsidó hitközség elnöke 100.000 koronás alapítványt tett a zsidó községnél, olyan célból, hogy abból zsidó kisiparosok kamat nélküli kölcsönt kapjanak.

— **Hogy készül az igazság?** Az igazság imigyen készül: A belga kereskedelmi és ipari tanács a házaló iparról tanácskozáván kérdést, intézett tagjaihoz, hogy a házaló ipart Belgiumban kik üzük. A választ egyhangúlag úgy adták meg, hogy a házalók kizárólag zsidók. Van pedig Belgiumban 17,000 házaló. Ellenben a zsidók száma az egész országban nem több 9000-nél. E 9000 között vannak nők, gyermekek és aggok, kik házalással természetesen nem foglalkoznak, sőt valószínűleg lesz a fennmaradó zsidó férfiak között olyan is, ki nem üzi a házalást. Hanem azért hivatalosan mégis azt jelenti a belga kereskedelmi és ipari tanács, hogy a 9000 zsidó lélekkel bíró Belgiumban a zsidó házalók száma 17,000. Így készül az igazság.

— **A szegény Löwe!** Löwe József Liegnitzben szobrász volt és szomjas volt. Elküldte tehát sörért a szolgálóját. A szolgáló nagyon soká oda maradt, Löwe pedig nagyon szomjas volt, Löwe tehát a késlekedő szolgálót jól elverte. A leány sikolyára csödület támadt és Löwe uramat a tömeg egy kicsinyiség elakarta igazítani. A rendőrség azonban szétverte a csöcseléket, és mindenki azt hitte, hogy a dolog be van fejezve. A dolog azonban nem volt befejezve, mert vasárnap újból egybegyűltek a liegnitziek, elkezdtek Löwe lakását kövekkel dobálni, ablakait bezúrták, a kész szobrokat összetörték, a sirköveket halomra döntötték. Hétfőn ismétlődtek a jelenetek, még pedig olyan mértékben, hogy katonaság vonult ki a rombolók szétverésére. A katonaság aztán tiszta munkát művelt: egy esztergályos legényt lelőtt és egy csomó embert összeszurkált. — Történt pedig mindez azért, mert a liegnitziek azt hitték, hogy Löwe József — zsidó. Löwe József azonban igazhitű keresztény katolikus ember. — Szegény Löwe!

— **Nemesség.** A király Derera Izrael temesvári terménykereskedőnek, valamint törvényes utódainak a »gyarmathai« előnevet díjmentesen adományozta. A Derera család ősrégi nemes spanyol zsidócsaládból származik és a királyi kitüntetést kereskedelmi és közigazdasági téren szerzett érdemei elismerésül nyerte.

— **A pesti izr. hitközség kórháza szembeteg-osztályának** 6 évi működését egy terjedelmes jelentésben közlik dr. Szili Adolf egyetemi tanár, főorvos és dr. Fejér Gyula, a zsidó kórház volt alorvosa, jelenleg a Margit-kórház főorvosa. A mély tudományos alapon összeállított munka különösen a szakemberekre nézve bir kiváló becses, a mennyiben a szem-kórházban ápolt betegek körörténetét nyújtja. Ama sokirányú kulturális misszióknak, melyre — miként a jelentés mondja — a pesti izraelita hitközség magát hivatva érzi, egyik ágazata a szemkórház, mely 1889 október hava óta a Szabolcs-utcza és Aréna-ut sarkán levő izraelita kórházban fényes otthonra talált. A pesti zsidóság történetének nem utolsó momentumát képezi azon tény, hogy mástól év alatt kizárólag pesti zsidók adományából összegyűlt ama fél millió forint, mely a kórház építésére szükséges volt. A szembeteg-osztály e kórház egész első emeletét elfoglalja és berendezése majdnem páratlanul szakszerű és bő-

kezűen el van látva minden szükségessel. A kórház, mely gyárak és műhelyek tözsomszédságában épült, imminens szükségnek felel meg, mert a statisztika azt mutatja, hogy a bejáró betegek száma — kiknek kezelése díjtalan — évről-évre növekszik. 1893-ban bejárt 4651, 1894-ben 5616, 1895-ben 6099, 1896-ban 6692 és 1897-ben 7096 szembeteg. A kórház felekezeti jellegét azonban csak nevében és vezetésében tartja fenn, mert a fentebb elősorolt, összesen 28,231 beteg között 18,282 azaz **65.82%** (tehát jóval több mint a fele) keresztény volt. A fekvő szembetegek száma e 6 év alatt 1236-ot tett ki, ezek között a keresztény 417, tehát 33 százalék. A zsidó kórház tulajdonképen 1805-ben létesült, mikor is 1842-ig bérelt lakásban volt. Szembetegeket már akkor is ápoltak benne. 1842-től 1889-ig a kórház a Gyár-utczában saját épülettel bírt. Itt már külön kórházi orvos kezelte a szembetegeket. A közölt statisztikai adatokból kiemeljük, hogy 1865-ben 30 szembeteget ápoltak a kórházban. Minő kicsiny szám az 1897. évi 7096-hoz! A tulajdonképeni szemkórház — mint azt fentebb ismertettük — 1889-ben létesült. A jelentős tudományos jellege — mely a szakkörökben bizonyosan föltűnést kelt — arról győzi meg még a laikust is, hogy a pesti izr. hitközség kórházának szembeteg-osztálya bátran sorolható a magyar szemkórházak legelsői közé.

— **Nismath magyarul.** A zsidó liturgia egyik leghíresebb imáját, a Nismath kezdetűt, dr. Kiss Arnold, a veszprémi fiatal poeta-rabbijuk, nem sokára megjelenő »Mirjam« című imakönyve részére magyarra fordította. A fordítás, mely visszaadja az eredeti minden szépséget, ez:

Minden élőnek lelke hadd magasztalja a te nevedet, Örökkévaló! mi Istenünk! minden porhüvelyben rejtőző lélek emelje magosságba és szentelje meg a reád való emlékezést — örökös királyunk! mennyei Urunk! Világok jöttétől világok multáig te vagy az Isten! terajtatd kívül nincsen minékünk olyan királyunk, a ki megvált és a ki megsegít, a ki megment és a ki oltalmaz, a ki táplál és a ki irgalmaz: minden időben, bajban és szorongásban. Nincsen minékünk más Urunk, egyedül te vagy az, Isten, a ki volt a kezdet előtt, Isten, a ki lesz a vég után. Minden teremtménynek Istene vagy te, ura minden létrejövőnek, a kinek neve dicsérő zsolozsmák végtelen száma által sincsen eléggé megmagasztalva, te vagy az, a ki vezeted világodat szeretettel és kormányzod teremtményeidet irgalommal, mivelhogy nem lankad el a te szempillád és le nem csukódik szendörgőre a te jószágos szemed sohasem; te vagy az, a ki fölserkenti az alvókat és te vagy az, a ki fölébreszti a szunnyadókat, te, a ki beszédessé teszed a némákat és szabadságot adsz a béklyóban sinylődőnek, a ki támogatod az elesőket és egyenessé teszed a görnyedt termelűeket, egyedül tenéked szól a mi hálnk. Énekkel ha tele volna a mi szájunk, ugy a mint a tenger vízzel, ujjongással a mi nyelvünk, hatalmas, mint a tornyos, fodros hullám, ajakunkon dicsőség végtelen, mint egek boltja, ha a szemünk ugy csillogna, mint a napfény s mint a holdnak sugara, kezeink meg kiterjesztve, mint a szárnyak sasmadarak testén s könnyed lenne a mi lépünk, mint a zergék szökellése: akkoron sem mondhatnók el ugy, a mint kell, a mi hálnk tenéked. Örökkévaló, mi Istenünk és a mi atyánk Istene! akkoron sem dicsérhetnők kellőképen a te nevedet azokért az ezereknek ezreivel sokszorozott jótéteményekért, a melyeket atyáinkkal és mivélünk cselekedtél. Egyiptomból kiváltottál minket, rabszolgákból néppé tettél minket! éhségnek idején tápláltál minket! búságban ápoltál minket!

kard életől megmentettél, járványoktól megkíméltél, állandó betegségtől megőriztél. Mind a mai napig segített minket a te irgalmad és el nem hagyott cserben a te kegyelmed — ne is hagyj el örökkéig bennünket, Isten, a mi Istenünk! Azért hát, minden ér, a melyben vérünk hevül, a szellem és a lélek, a miket belénk leheltél és a nyelv, a melyet szájunkba tettél — ezek és mindezek dicsérjenek és áldjanak, magasztaljanak és tiszteljenek, emeljék magosra és zöngjék fönnen, szenteljék meg és hódolattal emlegessék a te nevedet Urunk! Királyunk! Mert hiszen ugy kellek: minden ajak tenéked mondjon hálat és minden nyelv te reád esküdjék, minden térd előtted hajoljon meg és minden termet előtted omoljék porba és minden szív téged imádjon és minden kebel és minden benső a te nevednek rebegjen zsoldárt, amaz ige szerint, a melyben meg vagyon írva: »én minden esontjaim hirdetik fennen. Örökkévaló! ki hasonlít hozzád!« A ki a nyomorultat megmenti a nálánál erősebtől, a szegényt és az elhagyottat zsarnokától. Ki az, a ki vetélyre szállhat teveled! ki az, a ki egyetlen teveled? Fenséges, hatalmas, félelmetes Isten, magasságos Ur, a ki szerezted az eget és a földet Hadd dicsérjünk téged, hadd magasztaljunk téged, hadd imádjunk téged és hadd áldhassuk a te szentséged nevé, a mint-hogy írva vagyon: »Dicsérjed lelkem az Örökkévalót, én egész bensőm szent nevé.«

Hajlong a szívem teelőtted, mivelhogy megadtad nekünk ezt a nyugvó napot, a tereád való emlékezésre — s szombatira gyűlnék bennem az én lelkemnek gondolatai. Hallgassad meg dicsérő zengésemet, én Uram! nyissad meg előttem a te irgalmadnak kapuit! Ámen!

— **Halálozások.** A Iptómegeyi Német-Lipcsén e hó 19-én helyezték örök nyugalomra *Kux* Samuel dr. megyei tiszteletbeli főorvost. Temelése impozáns díszszel folyt le és azon valláskülönbég nélkül megjelent a lakosság. A vármegye minden egyes testülete és hivatala képviselőjét küldte ki. A sírnál *Singer* Vilmos, Iptó-szentmiklósi főrabbi, tartott szívhez szóló gyászbeszédet.

Schreyer Amália, egy jótékonyágáról széles körben ismeretes urnő, 83 éves korában elhunyt a biharmegyei Beél községben. *Schreyer* Jakab dr., fővárosi ügyvéd, az elhunytban édesanyját gyászolja.

Egy derék jótékony ősz matróna fejezte be Aradon áldásdús életét. *Neubauer* Simonné született *Rosenberg* Babetta hunyt el 80 éves korában, házasságának 60 ik évében. A megboldogult leánya volt *Rosenberg* Simmonnak, az aradi hitközség egykori jegyzőjének, kit 1848-ban ismert magyar érzelméért a beözönlő szerbek felkoncizoltak. A hitközség azután kegyeletből a meggyilkolt fiát — *Rosenberg* Lipótot, ki akkor 16 éves volt — tette meg jegyzőjévé, ki immáron 50 éve viseli Aradon a hitközségi jegyzői tisztséget. Az elhunytban nővérét gyászolja.

A Neuschloss-féle naschitzi tanningyár igazgatója, *Weiser* Aurél, 34 éves korában meghalt *Susine* Gyurgyenováczon. A megboldogult öcsese volt néhai *Weiser* Károly budapesti közjegyzőnek.

— **Eljegyzés.** *Pollák* Ármin budapesti mérnök és építész vállalkozó s több részvénytársulat igazgatósági tagja eljegyezte Ischlben *Hertzka* Adélt, *Hertzka* Gusztáv budapesti nagykereskedő leányát.

— **Izraelita nőegylet Bátorkeszin.** A batorkeszi zsidó asszonyok a jótékonyág nemes céljait szolgáló nőegylet alakítását határozták el *Binetter* Jakabné és *Weiss* Samuné kezdeményezésére. Az egylet ideiglenes vezetésére a nevezett asszonyokon kívül még *Binetter*

Ignáczné, *Simonyi* Lajosné és *Glück* Gáspárné választattak meg, kiknek feladata leendő az alapszabályokat kidolgozni.

— **Magyar művész Berlinben.** *Krausz*, a budapesti operaház karmestere, kinek itteni működéséről mindenütt csak elismeréssel nyilatkoztak, megváltik állásától és Berlinbe megy, hol az udvari opera karmesteri állására hitták meg. *Krauszt* *Nikisch* Arthur ajánlotta Berlinbe, hol az udvari opera a magyar művészeknek 10 éves szerződést adott.

— **Vendégszónoklat.** A magyar-bródi izraelita hitközség kebelében működő »Chorebh« irodalmi egyesület kértére *Sik* Bernát, rabbiszemináriumi növendék, mult szombatn igen sikerült szónoklatot tartott az ottani zsinagógában. A hallgatóság nagy figyelemmel kísérte a fiatal papnövendék tartalomdus beszédét.

— **Zsidó tanulók szorgalma.** Az orosz gymnasiumokban a zsidó tanulók száma csak 10 százaléka lehet a tanulók összeségének. A *shitomiri* gymnasiumban is természetesen így áll a dolog s így annál föltűnőbb, hogy a legközelebb megtartott érettségi vizsgálaton a kiosztásra került 8 aranyérem közül ötöt zsidó tanulók nyertek meg.

— **Zsidó leányárvaház.** A lemergi zsidó hitközség alelnöke dr. *Schaff* Simon bejelentette hitközségének, hogy hajlandó tisztán saját költségén egy zsidó leányárvaházat felépíttetni, csupán a telket adják meg neki hozzá.

— **Mikor az elnök antiszemita.** Oranban van egy kiseddóvó, intézet melynek elnöke *Giraud* híres antiszemita. Az elnök ur nagy bosszúságára a választmányba beválasztották dr. *Netter* ottani főrabbit is, ki szereplését azzal kezdte meg, hogy 1200 frankot nyújtott át melyet *Zadoc Kahn* párisi főrabbitól eszközölt ki az intézet céljaira. Az antiszemita elnöknek a pénz tetszett volna, de a zsidó nem és azért azt indítványozta, hogy a főrabbi adományát csak úgy szabad elfogadni, ha az mint »ismeretlenül« jövő adomány szerepel. Ezért persze kinevette az előljáróság. *Giraud* erre kijelentette, hogy lemond, de 500 frankot ad az egyesületnek. A lemondást el is fogadták, hanem az 500 frankot nem. Tudnivalójugyanis, hogy az antiszemita elnök úr az 500 frankot elfeledte elküldeni.

— **Kántorválasztás.** A pécsi izr. hitközség *Mermelstein* Mihály baresi kántort választotta meg kántorjának, kinek feltűnően szép zengésű basszus hangja van.

— **Michelet a zsidókról.** A nagy történetíró születésnapjának századik évfordulója alkalmából fölemlítik azt is, hogy *Michelet* a zsidókról annak idején hogyan nyilatkozott. »Szeretem a zsidókat« — írja *Michelet* — »és eddig nem mulasztottam el egy alkalmat sem, hogy a zsidók vértanui erényeire és kitűnő tehetségeire a figyelmet fölhívjam. Nem megható-e a sorsa ennek a népnek, mely megteremtője volt a keresztény világnak és most saját fia üldözi. Szigorú itélettel ezt kell a zsidókról mondani: Hibái a népnek azok a tulajdonságok, melyeket mi neveltünk beléjük, erényei pedig saját tulajdonát képezik. Tisztelet a szenvedő népnek, melyet századok óta üldöznek és mely ma is annyit kénytelen Oroszországban eltűnni. Respektáljuk e nép hítségét, eleven erejét, mely keleti forrásból fakadva, korunkat annyi nagy tehetséggel, tudással és művészszel ajándékozta meg.«
(*Pesti Hírlap.*)

— **Uj sértés.** Biróvá tesz bennünket egy nyitra-megyei érzékeny atyánkfia, ki községének kurátora és kinek társa a kuratori méltóságban a következő sértést (sértésnek kellett lennie, mert czivódás közben történt), mondom, azt a sértést vágta a szemébe, hogy »maga

egy olyan *Pinchas-Otthon-féle ember*«, vagy hogy eredetiben adjuk vissza a sértésnek vélt kifejezést: »Sie sind so ein Pinchasz-Derhám-Mensch.« A hozzánk fordult kurátor most azt hiszi, hogy meg van sértve, csak azt nem tudja, hogy milyen foku sértés is az, melyet elszenvedett, mert nem tudja, hogy tulajdonképen mi is az a *Pinchasz-Otthon-féle ember*, sőt nem tudja, a mi nem mindennapi dolog, maga a sértő sem, kihez a sértett kérdést intéztetett és ki azt felelte, hogy ő bizony nem tudja az értelmét, de erősen sejtí, hogy valami »schimpfwort«, mert őt is annak mondta egyszer egy haragosa és Morvaországban, a honnan idekerült, igen gyakran vágják egymás fejeihez a hívek.«

A föladat előtt állunk tehát, hogy döntsünk, szégyen-e *Pinchas-Derhám-féle embernek* lenni, s mennyire érezheti magát megsértve egy buzgó kurátor, ha ezt a titulust vágják a fejéhez. Lássunk hát a munkához és próbáljuk mindenek előtt megfejteni, milyen ember is egy olyan »*Pinchas-Otthon féle ember*.«

A tradíciókat hűen megőrző kisebb zsidó községekben még ma is szokás, hogy purimkor és szimchas-tóra-ünnepén az egész község ellátogat az egész községhez. Összeszedelőzködnek és együtt sorra járják a *balbatim* (jobb hitközségi tagok) házaikat, hol esznek, isznak, énekelnek, mulatnak (mert meg vannak ám ilyenkor rakodva az asztalok borral, hussal, süteménnyel és szívesen látja mindenki a vendéget), hogy aztán egy házzal tovább menjenek, végig, egész a falu végén lakó *Jajkeserünek* elnevezett fuvaros zsidó házáig. Ez a *Jajkeserü* tulajdonképen nem mindig az. Sőt. Mig másokon a sor, eszik, iszik, gajdol, tánczol, és majd fölveszi a házat. De megváltozik, ha hozzá nyitnak be a mulatók. Ilyenkor komor, szóval, alig látható és a világért sem dicsérné felesége művészetét a remek ünnepi sütemények készítésében. Szóval a *Jajkeserü* szereti és tőle telhetőleg (pedig sok telik tőle) igénybe veszi a mások vendégszeretetét, de gyászossá, vagy mondjuk *jajkeserüvé* válik az ábrázata, ha őneki kell azt gyakorolnia.

Lássuk most már *Pinchasz* természetrajzát. Nem a főpapét, *Áron* unokáját, hanem a szentírásnak ama heti szidráját, mely az ő nevét viseli. (Terjed *Mózes* IV. könyve 25. fejezete 10. versétől a 30. fejezet 2. verséig).

Pinchasz szidrájában vannak fölsorolva az összes ünnepek, úgy, hogy *Pinchasz*ból olvasnak föl minden ünneppon; mikor aztán elkövetkezik az a szombat, melyen *Pinchasz* szidrája van soron, mikor tehát *Pinchasz* ugyszólván *otthon* van, rendesen benn vagyunk a 3 gyászshétben, mikor mulatni nem illik, szakasztott úgy, mint *Jajkeserü*, ki mindenhol mulat, csak mikor ő hozzá jönnek, gyászol.

Meg volna hát az összefüggés. A »*Pinchas-Otthon-féle ember*«, megfelel szülőfalum végén székelő *Jajkeserü* nevezetű zsidónak. Ha már most azt akarta mondani a sértegető kurátor, hogy társa szeret ugyan másnál mulatni, de ő biz nem valami szívesen ad, — akkor az sértés, különösen, ha rápászol az elnevezés; ha azonban egyszerűen valami kellemetlenséget akart neki mondani, pl. hogy nem találta föl a puskaport, hogy rossz muzsikás, vagy minden jónak az elrontója, akkor nem esett sértés kurátorunkon, mert *Pinchasz-Derhám* fikus ember, pompásan tud kurjantani, (de csak máshol) és minden jónak (a mi nem a házában esik) buzgó előmozdítója.

Ítéltünk *Devorim* szidrájának (mely *Pinchasz*nak 3. szomszédja) 6-ik napján a világteremtés 5658. esztendőjében, itt Budapesten, — építtessék föl az Úr városa.

— Az orsz. izr. leány-kiházasítási jótékony egylet ügyében alulírotthoz, mint az intézet titkárához többben fordultak fölvilágosításért, kérem azért, engedje meg szerkesztő ur, hogy a választ, miután az távolabbi köröket is érint, a nyilvánosság előtt, becses lapjában adhassam meg. Mindenekelőtt megjegyzem, hogy ez nem biztosító intézet, hanem jótékony intézmény és távolról sem akar konkurrencziát csinálni akár az Első leány-kiházasító egyletnek, akár más biztosító intézeteknek. Az egylet célja az, hogy anyagi eszközeihez mérten a házasságra lépő hajadonokat segélyben részesítse és így közvetve gyakoroljon jótékonytárgyat tagjai nevében és az általuk fizetett 1 frtnyi csekély évidíjából. A cél oly magasatos, a zsidóság ismert jótékonytárgyat oly kevéssé igénybevevő, hogy nincs mit csodálkozni azon, hogy a tagok száma napról-napra növekszik. Ugyan melyik zsidó ember nem áldoz szívesen egy forintot, ha tudja, hogy az összegyűlt forintokból szegénysorsu, tehetetlen vagy árva leányok kapnak férjhezmenetelökhöz segélyt? Ugyan hol van zsidó asszony, ki nem tudná annak jelentőségét felfogni, mit jelent az, a menyaszonyt anyagi gondoktól megmenteni. Maga a belügyminiszter is elismerte ez egylet áldásos működését és megengedte, hogy perselyes emberek járhasanak szét az egylet érdekében és 1—2 kros összegekben szedhessék be az amugy is jelentéktelen évi díjat. A segélyben nemtagok is részesülhetnek, de az egylet segélyére *igényt* senki sem tarthat. Az egylet segít ott, a hol szükségét lát és segít anyagi képességeihez mérten. Azt hiszi, hogy nemes céljában mindenki fogja őt támogatni, s nem fog senki sem elzárkózni az elől, hogy a csekély 1 forintnyi évidíjjal a fenséges célt szolgáló egyletet ne segítse. Akik az egylet működéséről, a segélyezés módozatairól stb. még bővebbet akarnak tudni, forduljanak közvetlenül az egylet irodájához (VII., Vörösmarty-utca 19), hol mindenféle fölvilágosítással a legkészségesebben szolgálnak.

Budapest, 1898 július 20-án.

Heller Leo, titkár.

* **Segítség a házasulóknak.** Nem régen alakult meg a fővárosban egy életre való vállalat: *Esketési Ügyvivőség*, mely azt a humánus dolgot tűzte ki célul, hogy a házasulóknak segítséget nyújt, amennyiben beszerzi a házassághoz szükséges irományokat és elvégzi helyettök a járnivalókat. Különösen jó hasznát vehetik a vállalatnak a vidéki házasulni óhajtok, kiknek ügye olyan, hogy a fővárosi hivataloknak segélyét kell igénybe venni. Ezeket elvégzi jogtanácsosa segélyével, anélkül, hogy a házasulóknak fel kellene személyesen jönnie a fővárosba. A vállalat irodai helyisége: Budapest, VII., Erzsébet-körút 7. sz. a. van. A rabbi és anyakönyvvezető urak figyelmébe ajánljuk e vállalatot, amennyiben a szegényeknek ingyen dolgozik.

* **Főlhívjuk t. olvasóink figyelmét Glogowski és Társának világhírű »Remington«** irógépekről szóló, mai és következő számainkban megjelenő hirdetésére.

* **Családi és nemesi czimerek, régi festmények javításait, olajfestményeket, művészi kivitelben eszközöl: Linnhart Vilmos, arczképfestő műintézete, Budapest, VIII. Hunyady-utca 27. szám (saját házában). Telefon.**

KATONAHISTORIÁK
Hazai Hugó könyve.
 Megjelenik július végén.
 — Ára 2 korona —
 Megrendelések
 a szerző czimére:
BUDAPEST,
Teréz-körút 58. sz.
 kéretnek.

A szabadkai izr. hitközségtől.

Pályázat.

A szabadkai izr. hitközségnél folyó évi szeptember hó 1-én egyelőre ideiglenesen két évre betöltendő **hittanári** állásra ezennel pályázat hirdettetik. Évi javadalom **800 frtban** megállapított készpénz-fizetésből áll.

Pályázóktól megkivántatik hogy:

a) az orsz. rabbiképző intézettől nyert hitoktatói képesítéssel birjanak; előnyben részesülnek azok, kik az orsz. rabbiképző intézettől nyert rabbiképesítési oklevéllel birnak;

b) a megválasztott hittanárnak kötelessége leendő a helybeli főgymnasium nyolcz osztályában, valamint a polgári fiu- és leányiskolában a hittant minimális heti 24 órában tanítani.

Pályázni szándékozók felhivatnak, hogy az életkort és családi állapotot feltüntetve, az eddigi működést és előéletet igazoló okmányokkal felszerelt pályázati kérvényüket az alulírt eljárásnál legkésőbb *folyó évi augusztus hó 10-ig* terjeszszék be.

Szabadka, 1898. július hó 14-én.

Salver Samu,
h. hitközségi jegyző.

Kunetz Ignác,
h. hitközségi elnök.

A miskolci izr. hitközségtől.**Pályázat.**

A miskolci izr. hitközség a középiskolai izr. tanulóknak a megállapított tanrend értelmében leendő oktatása czéljából hitoktatói állást rendszeresített évi 800 frt fizetéssel és 200 frt lakbérrel.

Minősítés: a magyar és német nyelvekben, a héber tudományokban, a vallásban való teljes jártasság, alkalmas előadási képesség és legfeljebb 35 éves életkor.

A kik ezen állásra pályáznak, sziveskedjenek a képességet, előéletet, erkölcsi magaviseletet, életkort igazoló bizonyítványukat folyó 1898. augusztus 10-ig alólirt hitközséghez beküldeni.

Próbaidő 1 év és az állás szeptember 1-én foglalandó el. Próbaelőadás vagy költözési költség meg nem térítetik. A megválasztott egyén köteles a hitközség által kiállítandó szolgálati szerződés minden pontját elfogadni.

Bővebbet a jegyzői irodában.

Miskolcz, 1898. július 16 án.

A miskolci izr. hitközség.

Zalaegerszegi izr. hitközségtől.**Pályázat.**

A zalaegerszegi izr. hitközségnél a jövő főünnepnek »ros-hasonoh« és »jomkipur« három napjára 150 frt díjazással egy kitünő előadásu »baal-tefiloh« alkalmasítatik.

Azon pályázó azonban, a kinek kiváló egyénisége, illetőleg kitünő zenei képzettsége ezen hitközség követelményeinek minden irányban legjobban megfelelné, a legközelebbi jövőben itt üresedésbe jövő 800 frt évi fizetés, 150 frt lakbérátalány és egyéb mellékjövedelemmel javadalmazott főkántori állásra is megválasztatik.

Ugyancsak ezen hitközségnél üresedésbe jött, 500 frt fizetés, 120 frt lakbér és a szokásos mellékjövedelemmel javadalmazott sochet-ubodek, kóre és másodkántor, illetve szakképzett előimádkozói állás folyó évi szeptember 1-jén betöltendő.

Szak- és zenei képzettséget, erkölcsi életet, kort, családi viszonyokat és illetőséget (állandó alkalmazást csak magyar honos nyerhet) igazoló okmányokkal felszerelt kérvények folyó évi augusztus hó 15-ig ezen hitközség elnökségéhez intézendők.

Próbaelőadásra csak a meghívottak bocsáttatnak. Az uti költségek pedig csakis a megválasztottnak térítnek meg.

Kelt Zala-Egerszegén, 1898. július 14-én.

Jámbor Samu,
hitk. jegyző.

Fischer László,
hitk. elnök.

A lipító-szent-miklósi izr. hitközségtől.**Pályázat.**

A lipító-szent-miklósi izr. hitközségnél a közelgő nagy ünnepekre egy templomi énekhar vezető vétezik föl.

Az illetőtől megköveteltetik, hogy zenei képzettségét legkésőbb f. évi július végeig alulírott előjárásnál igazolja. Ha a pályázó a követeléseknek megfelel, met-szói קבלה-val bir, vagy pedig képes azt megszerezni és vallás-erkölcsi életmódját kellő bizonyítvánnyal bebizonyíthatja, végleges alkalmazásra számíthat.

Lipító-Szent-Miklós, 1898. július 10 én.

Dr. Schlesinger Náthán,
hitk. elnök.

A barsi izr. hitközségtől.**Pályázat.**

A barsi izr. hitközségnél lemondás folytán egy másodkántori állás betöltendő. Megkivántatik, hogy az illető zeneileg képzett בעל תפילה שו"ב וקורא ומנקה אחרים legyen.

Évi fizetés 1040 korona és ezen állással egybekötött szokásos mellékjövedelem. Fölhivatnak mindazok, kik ezen állásra pályázni óhajtanak, teljesen fölszerelt folyamodványukat folyó évi augusztus 10-ig a hitközség elnökségéhez betérjeszteni. Az állás legkésőbb folyó évi szeptember 1-én betöltendő.

Próbaelőadásra csak a meghívottnak van jogosultsága s csakis az ilyennek lesznek az utiköltségek megtérítve.

Barcs, 1898 július 19.

Deutsch Izidor,
hitk. elnök.

A sepsi-szt.-györgyi status-quo hitközségtől.**Pályázat.**

A helybeli izr. status-quo hitközségnél 1898. szeptember hó 1-én a kántori állás betöltendő.

Pályázótól megkivántatik, hogy שו"ב קורא ומורה legyen, utóbbi funkciók azonban csak 1899. szeptember 1-ével kezdődnek, addig köteles a megválasztott a helyi nyilvános iskolákban a hittant tanítani.

Ezen állás évi 1000 korona készpénz, szabad lakás és a szokásos mellékjövedelemmel javadalmaztatik, a hitoktatás után pedig 160—200 korona külön tiszteletdíjak az intézektől. A שחיטה azonban csak ezen funkció kezdetével lesz élvezendő, s az első év próba-időnek tekintetik.

Pályázók, kik magyar honpolgárok, a magyar nyelvet szóban és írásban tökéletesen birják, tiszta, csengő, iskolázott hang felett rendelkeznek, 3 elősmert rabbi által a שחיטה ra autorizálva vannak, sajátkezüleg irt pályázati kérvényeiket, erkölcsi és vallásos előéletüket igazoló bizonyítványokkal felszerelve, kor és családi állapot megjelölésével legkésőbb folyó évi augusztus 15-ig az alulírotthoz küldjék be.

Pályázhatnak oly nőtlen férfiak is, kik kötelezik magukat a próbaév alatt a שו"ב képességet megszerezni, valamint ezen év alatt megnősülni.

Csak a meghívott bocsáttatik próbaelőadásra és csak a megválasztottnak térítetik meg az utiköltsége.

Sepsi-Szent-György, 1898. július hó.

A háromszéki izr. hitközség előjárásága.

MATTONI
'Erzsébet' Sósfürdője

gyógyhely BUDAPESTEN (Budán).

Idény május 1-től szeptember végeig.

Kiváló gyógyhatással bír

női bajokban és altesti bántalmakban.

Rendelő orvos:

Dr. BRUCK J., az országos közegészségi tanács rk. tagja
V., Nagykorona-utca 23. szám.

Egészséges fekvés, jutányos lakások, jó vendéglő.

Pontos közlekedés a társaskocsikon reggeli 5 órától kezdve.

Állomási hely:

Ferencz József-tér, a régi Lloyd-épület közelében.

AZ „ANKER”

élet- és járadék-biztosító-társaság.

Igazgatóság:

BÉCS, I., Hoher Markt 11.

ANKER-HOF.

Magyarországi vezérképviselőség:

BUDAPEST, Deák-tér 6. sz.

ANKER-UDVAR.

a társaság saját házaiban.

Társasági vagyon..... 117 millió korona

Biztosítási állomány 472 » »

Eddigi kifizetések összege 192 » »

Megtámadhatlan kötvény.

Méltányos feltételek.

Hadkötelezetteink biztosítása háboru esetére pótdíj nélkül.

Nagy nyereségmentesztalékok.

E'önyös gyermekbiztosítások.

Prospektussal és fölvilágosítással szolgál a fenti magyarországi vezérképviselőség, hová ügynökségek iránti ajánlatok is intézendők, valamint a társaság ügynökei.

Öntöltő tollszárak

változtatható tollal darabonként 1 frtért kaphatók

POLLÁK SÁNDOR-nál

Budapest, V. ker., Kálmán-utca 17. szám.

Bélyegeket fizetesként elfogadok.

Meg nem felelőt kicserélek. Jótállás! Egy töltés 96 órai írásra elegendő.

Valódi 14 karatos aranyból darabja 3 forint.

היימליך אדאלף
גראבשטייןלאנגער בודאפעשט קערעפעשער שטראסע

HEIMLICH ADOLF

Budapest, Kerepesi-út 61. szám.

Ajánlja

gyári sirkőraktárát

mindazok figyelmébe, kiknek e szomorú kötelességet teljesíteniük kell.

Olcsó, szép és pontos kivitelért kezeskedik a cég jó hírneve.

KOHN ARNOLD

gazdag sirkőraktárát

Budapest, Károly-körút 15. sz.

ajánlja mindazok figyelmébe, kiknek a sirkőállítás szomorú kötelességét kell teljesíteniük.

Szép és pontos kivitelért és lehetőleg olcsó megszámlálásért kezeskedik a cég jó hírneve.

→ Szombaton és ünnepnapokon zárva. ←

Specialista sérvkötőkben
Cs. és kir. osztr.-magyar és belga kir. szabad. Kitünt. Brüssel 1893. aranyérem és díszokmányjal.

KELETI-FÉLE

S É R V K Ö T Ő

a legtökéletesebb ezen nemben, nem csuszlik, nem gyakorol kollemlen nyomást.

Ára: egyoldalu 6 frt.
kétoldalu 12 »

Gyáramban készülnek ezenkívül: mütábak, műkezek, müteges fűzők, egyenestartók, járó és nyújtó gépek, gummi görösér harisnyák stb.

Megrendeléseket pontosan eszközöl

KELETI J.

kötészerész és orvos-szobész műszerész BUDAPESTEN.

Főüzlet: IV., Koronaherczeg-utca 17. sz.
Gyár: IV., Rostély-utca 15. sz.

Nagy képes árjegyzék ingyen, zárt borítékban.

HIRDETÉSEKET

jutányos áron elfogad

EGYENLŐSÉG

KIADÓHIVATALA.

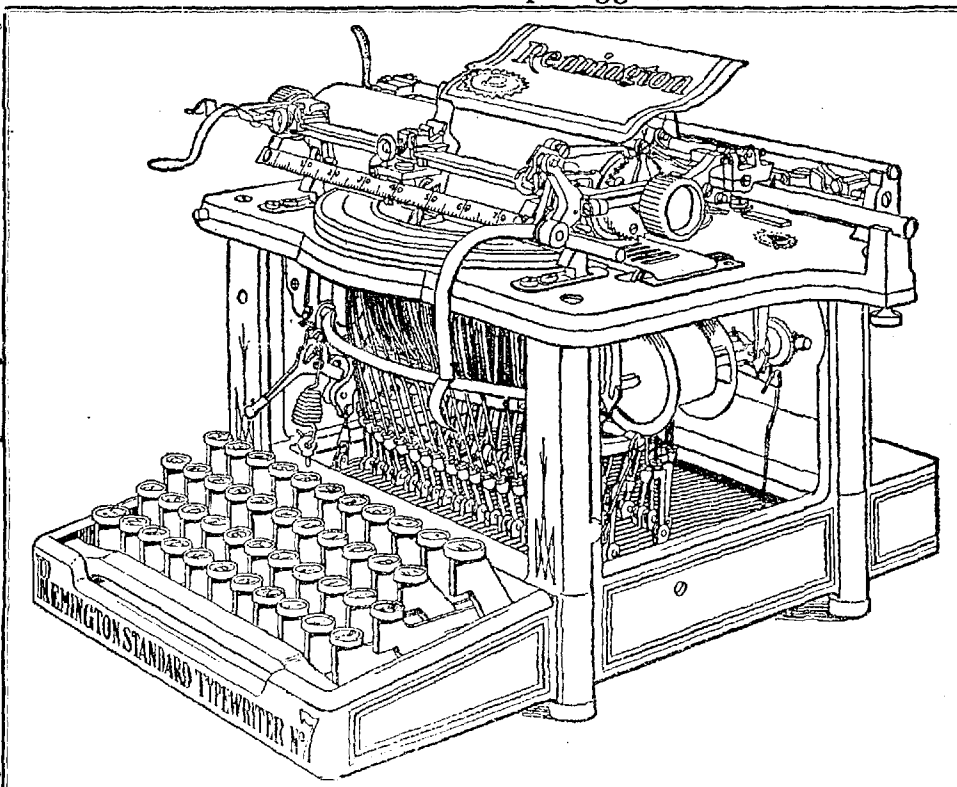
„REMINGTON” írógépek világhirűek.

VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI
magyar királyi miniszter.

Kivonat a „Hivatalos Közlöny”-ből.

»A vallás- és közoktatásügyi magyar királyi miniszter a »REMINGTON« írógépet (kapható: Glogowski és Társa budapesti czégnél, Erzsébet-tér 16. sz.) az állami és egyáltalában a hazai tanintézetek részére leendő beszerzésre ajánlja.«

Festékpárna mellözve. — 4-szoros billentyű, 8-szoros helyett. — Legfinomabb acélszerkezet. — Közismert nagy tartósság. — Központi vezeték nélkül. — Teljes magyar és német billentyűzet. — Minden betűnek csak egy billentyűje van. — Legnagyobb sokszorosító képességgel.

A LEGTÖLETESEBB IRÓGÉP!

Néhány év óta több százezer db használatban.

A »REMINGTON« nagy sikerrel használják: A magyar, bosnyák, horvát, osztrák, francia, angol, orosz és az amerikai kormányok. — Magy. kir. belügyminiszterium. — Magy. kir. közoktatásügyi miniszterium. — Magy. kir. földművelésügyi miniszterium. — Magy. kir. honvédelmi miniszterium. — Magy. kir. igazságügyi miniszterium. — Fiumei kormányzóságnál. — Hadletparancsnokság Sarajevo. — Királyi főügyészség Bpest. — Magyar parlament. — Magy. kir. államvasútak igazgatósága. — Magy. kir. államvasútak üzletvezetőségei. — Magy. kir. államvasútak gépgyárai. — Magyar általános hitelbank. — Ganz és Társa. — Budapest székes főváros. — Királyi tábla, Budapest, Győr, Debreczen stb. — Rimumurány-Salgotarjáni vasmű részv.-társaság. — Több hitközség irodája és iskolája.

Továbbá számtalan pénzüzetnél, gyárban, kereskedőknél, iparkamaránál, ügyvédeknel, megyéknél, városoknál, közjegyzőknél, erdészeknél, íróknál, tanároknál, iskolákban, uradalmaknál stb. stb.

Remington írógépet kívánatra vételkötelezettség nélkül küldünk saját költségünkre az ország bármely részébe díjmentes bemutatásra és az egyszerű kezelés begyakorlására bárhova ugyancsak saját költségünkre küldjük ki tisztviselőinket.

Árjegyzék bérmentve és ingyen.

GLOGOWSKI és TÁRSA Budapest, V., Erzsébet-tér 16. szám.

Remington írógépek és Edison-mimeographok kiz. jogosított eladási telepe.